

Vad kostar råvarorna?

Priset på råolja låg till fram för ett halvår sedan på drygt 100 dollar fatet, men har sedan dess rasat ner i källaren och är nu mer än halverat. Färska räkor, något som det tvistas om ifall det okey att köpa, kostar i affären för det mesta runt 200 kr kilot.

Är detta två exempel på råvarupriser? Nja, det är väl inte riktigt sant ...

Den som står bakom fiskdisken ska ju ha lön och fiskhandlaren vill nog ha en förtjänst, så om räkorna kostar 200 kr över disk har han med säkerhet ropat in dem för ett betydligt lägre pris. För att stilla min nyfikenhet letade jag upp noteringen för räka på Göteborgs fiskauktion som just den dagen i januari låg på 83 kronor. Av detta ska fiskhamnen ha en del så fiskarna får kanske 75 kronor. En summa som, efter att de betalt dieseloljan och lagt undan några kronor för båt och redskap, förhoppningsvis kan ge dem en dräglig lön för ett slitigt jobb på ett blåsigt och kallt hav.

En lång kedja med aktörer som alla ska ge lön till sina anställda och en peng till den som äger båt, bryggor eller affär. Den ende som inte får ett öre är huvudpersonen – räkan – den är gratis att ta upp. Och på precis samma sätt är det med råoljan som betingar ett pris, inte bara för att den är efterfrågad utan också för att det är kostsamt att borra och utvinna den. Men oljan i sig kostar inte en cent.

Moder natur har inte förmågan att skicka fakturor, så det är fullständigt logiskt och konsekvent att naturresurserna är gratis. Och även om vi innerst inne är medvetna om att det inte kan vara på något annat sätt, är det lätt att glömma bort detta grundläggande faktum.

Jag kan inte med hundraprocentig säkerhet bevisa sambanden, men det är mer än en vag magkänsla som säger mig att detta är själva grundbulten för vår civilisation och vårt välstånd. När vi bryter malm, gör stål, pressar plåt och bygger bilar skapar vi något värdefullt. Något som går att sälja och som ger lön till bilarbetaren, vinst till aktieägaren och skatteintäkter för stat och kommun.

Och ju snabbare vi kan få hjulen att snurra, ju fler bilar som rullar ut från fabriksporten desto bättre, inte bara för de som äger fabrikena, utan också för oss andra. Det ger förutsättningar för jobb, vård skola och omsorg. Det tycks som om den ekonomiska tillväxten är välgörande, men om vi betänker att värdet är grundat på att så snabbt som möjligt suga in och processa de tillgångar som naturen, helt gratis, tillhandahåller lämnar det en fadd smak i munnen.

Stellan Tengroth